

योगसाधनप्रकारः —

सूर्यमैन्दुमश्रुतिर्भवेद् युतिस्तद्वयीविवरम् नान्तिकाः।

चैद्दुमैडल्पघटिकास्तदा सकुर्योगकौडस्य घटिकाः सप्तच्युताः।

अन्वयः— सूर्यमैन्दुमश्रुतिः युतिः भवेत्। तद्घटीविवरम् अत्र नान्तिकाः सप्तः। द्युमे अल्पघटिकाः चैत् तदा योगकः सुसकुः, अस्य घटिकाः सप्तच्युताः कार्याः।

तदा— सूर्यमैन्दुमश्रुतिः योगः भवेत्। तद्घटीविवरम् सूर्य-चन्द्रयोरर्धघटयन्तरं नान्तिकाः भवन्ति। द्युमे चन्द्रनक्षत्रे, अल्पघटिकाश्चैत् तदा योगकः सकुः सकसहितः कार्यः। अस्य योगस्य, घटिकाः सप्तच्युताः ६० घटिकाः, कार्याः।

भाषार्थः— सूर्य और चन्द्रनक्षत्र को जोड़ने से योग होता है। सूर्य तथा चन्द्रनक्षत्र की घटिकाओं का जो अन्तर होता है वह उक्त योग की घटिका होती है। यदि दिन नक्षत्र की घटिका कम हो तो योग में एक जोड़ दें और घटिकाओं को ६० में धरकर जो शेष रहे उसको गणना करें।

डॉ० सुद्विष्ट कुमार
सहा० प्राचार्य (ज्योतिष)
रा० उ० सं० महावि० यु० सेना
पुणे।

पूर्णिमाडन्ते राहुयाधनप्रकारः-

चक्राहताः सप्त यमौ यवबाणा

मायाहताः खं क्षितिः अविद्यशमाः ।

माद्यानयोः संयुतिः अर्कशुद्धाः-

मांशैः युता शुक्लगतौ तमः स्यात् ॥

अन्वयः- सप्त यमौ यवबाणाः चक्राहताः, खं क्षितिः अविद्यशमाः

मायाहताः, अनयोः माद्या संयुतिः अर्कशुद्धा मांशैः युता शुक्लगतौ तमः
स्यात् ।

तारा- सप्त 6 यमौ 2 यवबाणाः पू० चक्राहताः, मादिः फलं
स्यात् । खं क्षितिः 9 अविद्यशमाः 38, मायाहताः फलं मादिः यश्यादिः
स्यात् । अनयोः माद्या राश्यादिः, संयुतिः अर्कशुद्धा द्वादशती हीमा,
मांशैः सप्तविंशतिभिः, युता; शुक्लगतौ पूर्णिमाडन्ते, तमः राहुः स्यात् ।

भाषार्थः- 612 पू० को चक्र से गुणा करें। 019138
को माथी से गुणा करें। इनका राश्यादि योग करें और उस
योग को 92 राशि में घटाने से जो शेष रहे उसमें 26 अंश
जोड़ देने से पूर्णिमा के अन्त में राहु होगा है ।

डॉ० सुदिवट कुमार
सहा० प्राचार्य (ज्योतिष)
रा० उ० सं० महावि० मुम्बई,
पुणे ।

शास्त्री-III

24-12-20
3

सूर्यसाधन-ग्रहणसम्भवप्रकारैः—

वेदहनगोहृद्विभुक्तखिषणं तिथ्यन्तजोडको गृहपूर्वकः स्यात्।

राहुनितः पर्वणि तद्गुजांशा मन्वल्पकाश्चैद्ग्रहसम्भवः स्यात् ॥

अन्वयः— रविभुक्तखिषणं वेदहनगोहृत् गृहपूर्वकः तिथ्यन्तजः अर्कः भवेत्, सः पर्वणि राहुनितः, तद्गुजांशाकाः मन्वल्पकाः स्येत्, ग्रहसम्भवः स्यात्।

तारा - रविभुक्तखिषणं सूर्यगतनक्षत्रं वेदहनगोहृत् चतुर्दशितं नक्षत्रं सत् ग्रह पूर्वकः तिथ्यन्तजोडको भवेत्। सः सूर्यः, पर्वणिः पूर्णिमान्ते, राहुनितः कार्यः। तद्गुजांशाश्चैद् मन्वल्पका चतुर्दशावो हीनास्तदा, ग्रहसम्भवो ग्रहणसद्भावो विज्ञेयः।

भाषार्थः— सूर्य के साक्ष्य भुक्तनक्षत्र को ४ से गुणा करके ✓ का भाग दें। जो लब्धि हो वह तिथ्यन्तकालिक राह यादिसूर्य होता है। उस सूर्य में राहु की घटा देने पर जो शेष रहे, उसके गुजांशा यदि चौदह से कम हों तो ग्रहण होगा।

डॉ० सुखिर कुमार
सहा० प्राचार्य (ज्योतिष)
२०३० सं० महावि० मुंबई
पूर्णिमा